

La Tirchia ha vuschà

Tge refurmas per in pajais multifar?

■ (gsc) «Igl era ina victoria im-
 posanta da mintga puntg da
 vista»: **Uschia, ils 18 da zercladur, entschaveva l'editorial da «The Economist» (Londra) entitulà «Erdogan's landslide» («La bova d'Erdogan»). Constat quai?** L'AKP («partida alva») ha survegni 50% da las vuschs ils 12 da zercladur encunter «mo» 47% da 2007; cun 326 dals 550 mandats po'la senz'auter reger. Ma sunter las elecziuns da 2007 avev'la 341 mandats; la «repubblicana» CHP perencunter ha ussa 135 empè da 112 e 26% da las vuschs empè da 21%, cunzunt grazia a ses success ad Izmir ed a vest d'Istanbul.

Ina sfida anc pli persistenta per primminister Recep Tayyip Erdogan munta il success da la partida curdofila «Pasch e democrazia» (BDP) cun 36 mandats empè da 20, e quai malgrà ina lescha electorala che discriminescha minoritads.

«The Economist» dals 18 furnescha elements per analizar quellats tschernas areguard la legislatura nova.

Il pievel curd vul dapli libertad

Erdogan ha fallà sia finamira principala: La maioritad parlamentara da 2/3 dals 550 mandats, necessaria per midar sez la constituziun. El vegn segir ad instra-

dar ina revisiun dal text en vigur, sfurzà si dals generals 1980 suenter lur putsch; perquai dovra'l però las vuschs da la CHP e da ses schef nov Kemal Kilicdaroglu «Gandhi», da confessiun alevida.

Quest «ha postulà ina decentralisaziun da la pussanza, dapli autonomia per ils Curds ed ina controlla civila stricta dals generals. El less bittar en la mar las dretgiras spezialas da segirezza nua ch'ins atgisa millis dissidents, il pli savens Curds, da delicts sco il chant da chanzuns guerrilas» (p. 34).

Lezza cuminanza etnica da var 15 milliuns olmas, aifer ina Tirchia da var 73, ha elegì 36 dunnas ed umens da la BDP che pretendan «dretgs politics, culturals e naziunals» per lur pievel:

Quai scriva Kamal Sido da la Societad per pievels smanatschads* en sia communicaziun dals 14 da zercladur a las medias. 6 da quels 36 «han ins empri-schunà gist avant las elecziuns pervi da pretendida «participaziun ad in'organisaziun da terur».

Sido dat lur nums e quels da las provinzas ch'als ha elegids: Hatip Dicle (Diyarbakir), Selma Irmak e Faysal Sariyildiz (Sirnak), Gülseren Yildirim (Mardin), Ibrahim Ayhan (Sanliurfa)

e Kemal Aktas (Van). En quella da Mardin, sper il cunfin cun la Siria, ha la populaziun curda elegì l'advocat arameic cristian Erol Dora; lez, che discorra arameic, armen, englais, curd e tirc, ha declerà ils 15 da zercladur al schurnalist Ulrich Pick da l'ARD: «Tar differentas occasiuns hai adina puspè menziunà noss problems [da cristians da confessiun siriana]. Ussa, sco parlamentari, spera d'als pudair menziunar anc pli dad aut.» En ils emprims mais da 2011 aveva Erdogan fatg ina campagna vehementa encunter ils Curds, sperond d'engular vuschs als naziunalists extremis tircs da la MHP.

Questa è uss indeblida (53 mandats empè da 71), la BDP perencunter è bler pli ferma. Speranza enclegia il primminister las ensainas vi da la paraid ed instrada in dialog constructiv cun las dunnas ed ils umens ch'il pievel curd ha elegì. Quest viva per part sper il cunfin cun la Siria; ina detensiun politica en lezza strivla gidass Ankara en sias fadias per metter fin a las mazaccras en Siria, nua che passa dus milliuns Curds vivan.

* **Adressa: Postfach 20 24, D-37010 Göttingen. Posta electronica: <nahost@gfbv.de>. Fax 0049 551 58028.**